

## Wiara i rozsądek

Wiare i rozsądek zwykliśmy odbierać jako całkowicie przeciwstawne sobie pojęcia. Wielu ludzi uważa jakiegokolwiek wierzenia - a szczególnie religie - za pewien rodzaj paraliżu zdolności do rozsądnego myślenia, za intelektualną protezę. Jednak te założenia, że wiara i rozsądek są sobie przeciwstawne ponownie zaczyna się rozpatrywać.

Filozofowie XX w : Ludwig Wittgenstein i Jose Ortega y Gasset wskazali, że każdy z nas żyje, działa i myśli w obrębie systemu wierzeń, przeważnie nie uświadamiając sobie tego faktu, ale bez niego nie moglibyśmy myśleć i działać. „Kiedy tylko zaczynamy o czymś myśleć w głębi naszego życia zaczynają uruchamiać się nasze wierzenia”, pisze Ortega y Gasset. To znaczy, że rozsądek bazuje na wierze. Jeśli wiara jest podstawą życia, w rzeczywistości nie dokonujemy wyboru czy wierzyć czy też nie. Możemy jednakże wybrać co będzie istotą naszej wiary i w co będziemy wierzyć.

Podczas gdy oświecenie Buddy może przewyższać sferę rozumu, nie jest ono irracjonalne, a także nie jest w sprzeczności z rozumowym doświadczeniem. Wiara w naukach Buddy jest w istocie podstawą dla intelektualnego badania, jednoczy zdolność do analitycznego myślenia z intuicyjną mądrością, którą odkrywamy na naszym najgłębszym duchowym poziomie. Nauka i wiedza mogą służyć jak portal dla mądrości; a jest to mądrość, która umożliwia nam użycie wiedzy w najbardziej humanistyczny i wartościowy sposób.

Podobnie w bardzo logiczny sposób prezentuje swoje nauki Nichiren, który był znany ze swojej erudycji i gotowości do debat. Wiele z jego ważnych pism przyjmowało formę dialogu - pytań i odpowiedzi, w których przedstawiane wątpliwości znajdowały wyjaśnienie i rozwiązanie.

Sraddha, prasada i adhimukti to trzy terminy z sanskrytu tłumaczone w Sutrze Lotosu jako „wiara” czy „wierzenie”. Sraddha, oznacza pierwszy etap buddyjskiej praktyki: „obudzić wiarę”, jak również „posiąść ciekawość”. Termin ten zawiera także - odczucie respektu czy cudu, które są korzeniami dla wszystkich religijnych uczuć.

Prasada wyraża ideę czystości moralnej i przejrzystości. Można powiedzieć, że z perspektywy Buddyizmu, właściwą intencją wiary jest oczyszczanie umysłu aby dać możliwość rozbłyśnięcia naszej wrodzonej mądrości.

Adhimukti dosłownie oznacza zamiar, czyli ukierunkowanie naszego umysłu i woli. Nastawienie umysłu na pogłębienie zrozumienia i doskonalenia, polerowania naszego życia w kierunku najwyższego stanu prasady. Dlatego też wiara oczyszcza rozum, wzmacnia go oraz jest narzędziem do kontynuacji samo udoskonalenia. Daisaku Ikeda zdefiniował wiarę jako „otwarty, poszukujący umysł, czyste serce i elastyczny duch”. Powyższe terminy mogą stanowić kontrast z bhakti, następnym sanskryckim określeniem wiary. Bhakti, w oryginale oznacza „stać się częścią czegoś”, jest to wiara skojarzona z praktyką oddania się dla – i zjednoczenia się z – transcendentálním bóstwem. Ten termin jest rzadko używany w buddyjskich tekstach.

We współczesnych czasach panuje przekonanie, że intelekt jest suwerenną zdolnością, funkcjonującą niezależnie od uczuć czy wiary. Teraz staje się oczywiste, że wiele trendów, takich jak próby technologicznego panowania nad naturą, opierają się na bardzo subiektywnych wierzeniach i wartościach.

To czego potrzebujemy obecnie to nowa unifikacja wiary i rozumu, zawierająca wszystkie aspekty człowieka i społeczeństwa, włączając postrzeganie osiągnięć nowoczesnej nauki. Musi to być próba przywrócenia całości dla społeczeństwa humanistycznego, w którym

współistnieją dwa radykalne nurty - oddzielanie rozumu od wiary i irracjonalny fanatyzm religijny.

Taka synteza musi wyrosnąć z dialogu opartego na wzajemnym szacunku. Obie strony powinny podjąć ten dialog, nie z pragnieniem aby dominować nad innymi, ale podjąć go w duchu nauki, by dotrzeć do głębszych i bogatszych podwalin prawdy. Będzie to możliwe wtedy, kiedy dla wszystkich uczestników celem będzie ludzkie szczęście. Czy dane stanowisko, zapatrywanie, czy wiara poprawiają kondycję człowieka czy też ją pogarszają? Tylko na tej podstawie dialog pomiędzy wiarą i rozumem może tworzyć dla ludzkości prawdziwe i trwałe wartości.

[ SGI Quarterly, październik 2001]